

Abstrakt

Strukturální fondy jsou v posledních letech velmi frekventovaným souslovím, které pro mnohé znamená naději a očekávání pomoci z EU, jiní využívají toto sousloví jako politický nástroj či jako lákadlo pro voliče a jen hrstka zasvěcených, kteří již s podporou fondů EU mají zkušenosti, vnímá Strukturální fondy jako složitý administrativní postup. Strukturální fondy se staly důležitým nástrojem a pomocí pro všechny úrovně státní správy a samosprávy, stejně jako pro neziskové nestátní organizace a v neposlední řadě i pro podnikatele.

Sebelépe sestavné prioritní cíle strukturální politiky ztrácí na reálnosti, pokud cesta k jejich dosažení vede přes zbytečné administrativní překážky. Proto jsem se zaměřil na implementaci Strukturálních fondů jako na klíčový faktor schopnosti oblasti čerpat pomoc EU. Rozhodl jsem se zmapovat míru zkušeností a úroveň připravenosti daného území pro čerpání podpory z fondů EU a porovnat ji s informacemi, které jsem nasbíral během ročního studia ve Finsku, kde jsem provedl řadu shodných strukturovaných rozhovorů s představiteli veřejného i podnikatelského sektoru na úrovni podobné jako ve Frýdlantském výběžku. Záměrně jsem chtěl propojit problematiku implementace SF s regionem, který čelí nadprůměrné nezaměstnanosti a odlivu obyvatel, na oblast, kterou Liberecký kraj vnímá jako jednu z nejproblémovějších v celém kraji a dá se očekávat snaha Libereckého kraje využít SF právě pro jeho rozvoj. Ve Frýdlantském výběžku v Libereckém kraji jsem se setkal s několika představiteli místní samosprávy, neziskových organizací a podnikatelů, abych zjistil, jaké jsou zkušenosti lidí v terénu. Podobné rozhovory ve Finsku se staly pokladem pro komparativní analýzu.

Původně jsem zamýšlel zaměřit se na provázanost rozvojových dokumentů s cíli evropské regionální politiky jako předpokladu pro zdárné čerpání prostředků z EU, ale záhy jsem zjistil, že řada obcí na rozvojových dokumentech teprve pracuje, jiné je nechtějí zveřejňovat a ty přístupné strategie jsou bohužel velmi rozdílné a těžko srovnatelné. Srovnávat strategické dokumenty krajů měst, obcí či mikroregionů nemá dle mého zjištění velký smysl, protože většina rozvojových strategických dokumentů je psána dosti všeobecně, aby takové dokumenty bylo možné použít jako podporu při žádostech o podporu z EU. Strategické dokumenty se záměrně formulacemi i cíli velmi blíží prioritám EU a nelze očekávat vyložený rozpor lokálních strategií s evropskými. Navíc je tato práce dokončována v období, kdy Evropská komise projednává skutečnou podobu strukturální politiky pro následující plánovací období 2007-2013, od které se budou odvíjet i rozvojové cíle obcí.

V první části práce se obsáhleji věnuji východiskům regionální politiky EU, protože postrádám v české literatuře zaměřené na regionální politiku EU hlubší vhled do regionální politiky i z teoretické a historické roviny, ač právě takový přístup a znalosti umožní pochopit v širším kontextu motivaci jednotlivých programů Strukturálních fondů či postupy při sestavování priorit programového období 2007-2013, kdy v diskusích zaznívají argumenty z pozic různých teoretických směrů, aniž by bylo zřejmé, jaké výhody či nevýhody může daný přístup přinést. Strukturálními fondy se zabývá řada prakticky založených lidí, kterým však dle mých zkušeností jak z Finska, tak i z Česka, chybí rámcová představa o motivaci EU provádět danou politiku nebo o historických kontextech celého procesu Strukturálních fondů a příliš příkře hodnotí nedostatky celého procesu SF, který je jako celek složitým politickým kompromisem.

První část této práce vnímám jako doklad svého dlouhého studijního úsilí, které nutně předcházelo vypracování dotazníku a následné analýzy. Jak jsem až během práce zjistil: Problematika Strukturálních fondů je natolik komplexní a provázaná, že pro její pochopení je nutné znát širší souvislosti a nejen omezený okruh témat.

Druhá část je věnována analýze implementačního zajištění Strukturálních fondů ve Finsku a v Čechách založená na studiu dokumentů a především pak na komparaci strukturovaných rozhovorů v Čechách a Finsku.